

Основні проблеми розвитку міст України

О. П. КОЛОНТАЄВСЬКИЙ

Харківська національна академія міського господарства

Основними проблемами розвитку міст нашої країни є недостатня ефективність самого механізму управління розвитком міста, недосконалість бюджетно-фінансової політики, недостатнє використання ресурсного та інвестиційного потенціалу міст, значна зношеність та недостатня забезпеченість міською інженерною інфраструктурою, критичний стан житлово-комунального господарства (ЖКГ), дефіцит пропускної спроможності та незадовільний стан дорожньо-транспортної мережі, недостатній розвиток транспортного комплексу міста та невирішеність низки соціальних проблем.

Неефективність механізму управління розвитком міст України полягає, насамперед, у відсутності чітко встановлених стратегічних та середньострокових пріоритетів перспективного розвитку міст, а також в неузгодженості дій структурних підрозділів міської влади.

Недосконалість бюджетно-фінансової політики обумовлена низьким рівнем виконання затверджених показників дохідної частини бюджету міст, в т. ч. внаслідок неефективної системи адміністрування податків і зборів, яка неспроможна забезпечити повноцінне наповнення бюджету й зниження частки тіньової економіки, наявність податкового боргу та заборгованості із сплати страхових внесків до Пенсійного фонду; а також відсутністю достатніх обсягів фінансових ресурсів, необхідних для розв'язання комплексу існуючих проблем, зокрема щодо реалізації проектів з енергозбереження у бюджетній сфері та ЖКГ.

Проблеми використання ресурсного та інвестиційного потенціалу міст негативно позначається на обсягах фінансових ресурсів, необхідних для розв'язання комплексу нагальних проблем забезпечення сталого розвитку міст, ефективного використання площ та територій міста, зайнятих під промисловими об'єктами та малоповерховою забудовою. Існує значна кількість невідпорядкованих та деградованих територій та перенасиченість центральної частини міст комерційною нерухомістю при одночасній відсутності достатньої кількості місць прикладання праці в житлових районах. Потребує розробки механізм реалізації інвестиційно привабливих проектів на умовах концесії або державно-приватного партнерства (залучення додаткових надходжень до міського бюджету). Необхідне підвищення ефективності використання майна і фінансових ресурсів, що належать до комунальної власності територіальної громади міст.

В комунальному господарстві існує високий ступінь монополізації підприємств ЖКГ, відсутній ринок послуг з керування житловим фондом. Не зважаючи на спроби удосконалення системи санітарної очистки міст на цей час є безліч проблем та недоліків і цієї системи.

В окремих частинах міст присутній дефіцит потужностей електро- та тепломереж внаслідок відсутності резервів джерел електроживлення та теплопостачання. Щорічне зростання частки фізично зношених і морально застарілих основних фондів призводить до значних об'ємів втрат у мережах теплопостачання й опалення. На підприємствах житлово-комунального господарства міст та в бюджетних установах недостатньо впроваджуються нові енергозберігаючі технології і устаткування.

Дефіцит пропускної спроможності та незадовільний стан дорожньо-транспортної мережі спричиняє постійні затори на дорогах міста через низьку щільність вулично-шляхової мережі. Розвинену кільцеву структуру автомобільних доріг навколо міст мають не всі міста України. Парк рухомого складу громадського транспорту дуже застарілий та не відповідає вимогам безпеки перевезення пасажирів. Існує дефіцит парку тролейбусів та автобусів надвеликої місткості, сучасних трамвайних модулів.

Невідповідність якості покриття доріг нормативам та наявність незавершених робіт на об'єктах транспортної інфраструктури, а також недостатній рівень забезпеченості місцями для паркування автотранспорту затримує розвиток транспортного комплексу міст.

Серед соціальних проблем розвитку міст слід зазначити дефіцит потужностей та відставання темпів будівництва і реконструкції об'єктів соціальної сфери; недостатні темпи модернізації матеріально-технічної бази об'єктів соціальної сфери, що негативно впливає на ефективність її функціонування та якість надання соціальних послуг. Також потребує удосконалення сам механізм надання соціальної підтримки та управління рівнем профілактики та первинної медико-санітарної допомоги у структурі медичних послуг.

Аналіз основних показників, тенденцій та проблемних питань соціально-економічного розвитку міст за попередні періоди дозволяє виділити ряд цілей і пріоритетних напрямків діяльності міської державної адміністрації на коротко- та середньострокову перспективу, в першу чергу направлених на відновлення зростання економіки міст і підвищення ефективності системи управління ресурсами міста з метою забезпечення сталого функціонування міського господарства та створення належних умов для життєдіяльності жителів та підвищення рівня їх добробуту.